

گزارش سی و نهمین نشست علمی نظامی سیاسی اسلام

پژوهشکده نظریه پردازی سیاسی و روابط بین الملل، سی و نهمین نشست علمی نظام سیاسی اسلام را در تاریخ ۲۹ دی ماه در سالن اندیشه برگزار کرد. این نشست ادامه موضوع جلسه گذشته با عنوان «وحدت اسلامی» بود. ابتدا یکی از اساتید مسایل مورد نظر خود را اینگونه مطرح کرد که وحدت یک هویت فرا ملی است. در شرایط امروزی خواستار تحقق وحدت اسلامی هستیم. وحدت پدیده‌ای اجتماعی است و برای تحقق آن نیاز به خلاقیت داریم. وحدت به معنای نابود شدن ملت‌های مسلمان نیست. ملت‌ها در وحدت اسلامی قابل پیش بینی است. و البته وحدت اسلامی به مرکزیت احتیاج دارد و باید یکی از هویت‌های ملی بار این مسأله مهم را بدوش کشد. در همین راستا، نگاه تقابلی بین شیعه و سنی مانع وحدت اسلامی است. این نگاه تقابلی تا اندازه‌ای با روی کار آمدن دولت صفوی اتفاق افتاد. ولی این تقابل در سطح دولت‌ها است، نه ملت‌ها. شیعه و سنی با هم زندگی می‌کنند. نباید وهابیت را داخل در این بحث کرد.

در ادامه، دیگر عضو جلسه این مسأله را طرح کرد که آیا در وحدت اسلامی خواهان وحدت حاکمیتی هستیم یا تكثر آن. باید دید با نگاه توحیدی چگونه می‌توان به این موضوع توجه کرد. مجدداً تأکید شد که شکل‌گیری هویت بر پایه اسلام، به معنای حذف هویت‌های ملی نیست. وحدت بر پایه اسلام، تقابل‌های مذهبی را کنار می‌زند. همچنین گفته شد که تعریف وحدت لازم است. آیا وحدت یک نیاز موقتی است یا ضرورت پایدار است.

دنیای غرب دو تجربه را پشت سر گذاشته است با؛ یکی تجربه وستفاليا در سال ۱۶۴۸ است که به جدایی دین از سیاست انجامید و دیگری جنگ‌های قرن بیستم که ماهیت مذهبی نداشت بلکه هویت ناسیونالیستی داشت. اروپا در این تجربه نیز همچون تجربه اول دست به تعدیل‌هایی زد و روی منافع مشترک مانند تجارت پافشاری کرد. اما در جهان اسلام، شکاف‌ها تنها مذهبی نیست بلکه اختلاف‌های قومی - قبیله‌ای، نژادی (عرب و عجم) و غیره وجود دارد. دیگر استاد حاضر در جلسه درباره موضوع نشست به این نکته اشاره کرد که دعوت به وحدت اسلامی، دعوت قرآنی است. ما باید در پاره‌ای از مفاهیم تحولات معرفتی راه بیاندازیم. در گذشته بحث از امت بود و نه ملت. باید رابطه امت - ملت معلوم شود. در حال حاضر وحدت فکری ممکن نیست ولی وحدت همکاری در قالب سازمان کنفرانس اسلامی، ممکن می‌گردد. وحدت سیاسی میان جریان‌های اسلام‌گرا در حال حاضر ممکن نیست. ایده تقریب بیشتر قابل تحقق است تا وحدت که دامنه آن خیلی گسترده و متنوع است. البته تحول نظام بین الملل و جهانی شدن ممکن است فرصت خوبی برای وحدت اسلامی باشد.